

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2011/95/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. decembra 2011

o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite

(prenovitev)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti točk (a) in (b) člena 78(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Potrebne so številne bistvene spremembe Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite ⁽³⁾. Zaradi jasnosti bi bilo treba navedeno direktivo prenoviti.

(2) Skupna azilna politika, vključno s skupnim evropskim azilnim sistemom, je sestavni del cilja Evropske unije glede postopnega oblikovanja območja svobode, varnosti in pravice, odprtega osebam, ki jih okoliščine prisilijo k legitimnemu iskanju zaščite v Uniji.

(3) Evropski Svet je na posebnem zasedanju v Tampereju dne 15. in 16. oktobra 1999 soglašal, da si bo prizadeval za oblikovanje skupnega evropskega azilnega sistema, ki

bo temeljil na popolni in vključujoči uporabi Ženevske konvencije o statusu beguncev z dne 28. julija 1951 (v nadaljnjem besedilu: Ženevska konvencija), kot jo dopolnjuje Newyorški protokol z dne 31. januarja 1967 (v nadaljnjem besedilu: Protokol), s čimer je potrdil načelo nevračanja in zagotovil, da se nikogar ne pošlje nazaj na področje, kjer je trpel preganjanje.

(4) Ženevska konvencija in Protokol predstavljata temelja mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev.

(5) Sklepi iz Tampereja predvidevajo, da bi moral skupni evropski azilni sistem kratkoročno vključevati približevanje pravil o priznavanju beguncev in o vsebini statusa begunca.

(6) Sklepi iz Tampereja predvidevajo tudi, da bi bilo treba pravila o statusu begunca dopolniti z ukrepi o subsidiarnih oblikah zaščite, s čimer bi se zagotovil ustrezen status vsaki osebi, ki potrebuje takšno zaščito.

(7) Prva faza oblikovanja skupnega evropskega azilnega sistema je zdaj končana. Evropski svet je 4. novembra 2004 sprejel Haaški program, v katerem so opredeljeni cilji, ki jih je treba v obdobju 2005–2010 uresničiti na področju svobode, varnosti in pravice. V zvezi s tem je Haaški program pozval Evropsko komisijo, naj zaključí oceno pravnih instrumentov prve faze ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži instrumente in ukrepe druge faze, da bi jih bilo mogoče sprejeti pred koncem leta 2010.

(8) Evropski svet je v Evropskem paktu o priseljevanju in azilu, sprejetem 15. in 16. oktobra 2008, ugotovil, da države članice zagotavljajo zaščito na zelo različne načine in v različnih oblikah, ter pozval k novim pobudam za dokončno vzpostavitev skupnega evropskega azilnega sistema, kakor to določa Haaški program, da bi tako zagotovili višjo raven zaščite.

⁽¹⁾ UL C 18, 19.1.2011, str. 80.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 27. oktobra 2011 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 24. novembra 2011.

⁽³⁾ UL L 304, 30.9.2004, str. 12.

- (9) V Stockholmskem programu se je Evropski svet ponovno zavezal k vzpostavitvi skupnega območja zaščite in solidarnosti, temelječega na skupnem azilnem postopku in enotnem statusu za osebe, ki jim je priznana mednarodna zaščita, v skladu s členom 78 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), najkasneje do leta 2012.
- (10) Glede na rezultate opravljenih ocen je na tej stopnji primerno potrditi načela, iz katerih izhaja Direktiva 2004/83/ES, in si prizadevati za višjo raven približevanja pravil o priznavanju in vsebini mednarodne zaščite na podlagi višjih standardov.
- (11) Da se zagotovi ustrezna podpora državam članicam pri izvajanju standardov, določenih v drugi fazi skupnega evropskega azilnega sistema, predvsem tistim državam članicam, ki se zlasti zaradi svojega geografskega ali demografskega položaja soočajo s posebnimi in nesorazmernimi pritiski na svoje azilne sisteme, bi bilo treba uporabiti vire Evropskega sklada za begunce in Evropskega azilnega podpornega urada.
- (12) Glavni cilj te direktive je po eni strani zagotoviti, da države članice uporabljajo skupna merila za ugotavljanje, katere osebe resnično potrebujejo mednarodno zaščito, po drugi strani pa zagotoviti, da je v vseh državah članicah navedenim osebam na voljo minimalna raven ugodnosti.
- (13) Približevanje pravil o priznavanju in vsebini statusa begunca in statusa subsidiarne zaščite bi moralo pripomoči k omejevanju sekundarnega gibanja prosilcev za mednarodno zaščito med državami članicami v primerih, ko takšno gibanje povzročajo le razlike med pravnimi okviri.
- (14) Države članice bi morale imeti možnost uvesti ali ohraniti določbe, ugodnejše od standardov iz te direktive, za državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki državo članico prosijo za mednarodno zaščito, kadar takšna prošnja temelji na tem, da je oseba bodisi begunec v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije ali oseba, upravičena do subsidiarne zaščite.
- (15) Državljanje tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki jim je dovoljeno ostati na ozemljih držav članic iz razlogov, ki ne izhajajo iz potrebe po mednarodni zaščiti, temveč iz razlogov, ki izhajajo iz diskrecijske odločitve, ki temelji na razlogih sočutja ali humanitarnosti, ne sodijo na področje uporabe te direktive.
- (16) Ta direktiva upošteva temeljne pravice in spoštuje načela, priznana zlasti z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah. Ta direktiva si prizadeva zlasti zagotoviti polno spoštovanje človekovega dostojanstva in pravice do azila prosilcev za azil in družinskih članov, ki jih spremljajo, ter spodbujati uporabo členov 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 in 35 navedene listine in bi jo bilo zato treba temu ustrezno izvajati.
- (17) Pri obravnavanju oseb, ki sodijo na področje uporabe te direktive, države članice zavezujejo obveznosti iz mednarodnih instrumentov, katerih pogodbenice so, še zlasti tistih, ki prepovedujejo diskriminacijo.
- (18) V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 bi morale biti „koristi otroka“ najpomembnejše vodilo držav članic pri izvajanju te direktive. Pri ocenjevanju koristi otroka bi morale države članice zlasti upoštevati načelo enotnosti družine, dobrobit mladoletnika in njegov socialni razvoj, varstvene in varnostne vidike ter stališča mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.
- (19) Treba je razširiti pojem „družinskih članov“, pri čemer je treba upoštevati različne posebne okoliščine nepreskrbljenosti in nameniti posebno pozornost koristim otroka.
- (20) Ta direktiva ne posega v Protokol o azilu za državljane držav članic Evropske unije, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji (PEU) in PDEU.
- (21) Priznanje statusa begunca je ugotovitveni akt.
- (22) Posvetovanja z Visokim komisarjem Združenih narodov za begunce lahko prinesejo dragocene napotke državam članicam pri določanju statusa begunca skladno s členom 1 Ženevske konvencije.
- (23) Določiti bi bilo treba standarde za opredelitev in vsebino statusa begunca, ki bi pristojne nacionalne organe držav članic vodili pri uporabi Ženevske konvencije.
- (24) Treba je uvesti skupna merila za priznavanje statusa begunca prosilcem za azil v smislu člena 1 Ženevske konvencije.

- (25) Treba je uvesti zlasti skupne pojme potreb po zaščiti, ki se pojavijo na kraju samem („*sur place*“), virov škode in zaščite, notranje zaščite in preganjanja, vključno z razlogi za preganjanje.
- (26) Zaščito lahko, če so to pripravljene in sposobne storiti, nudijo država ali stranke ali organizacije, vključno z mednarodnimi organizacijami, ki izpolnjujejo pogoje iz te direktive in ki nadzorujejo regijo ali večje območje na ozemlju države. Takšna zaščita bi morala biti dejanska in nezačasna.
- (27) Notranja zaščita pred preganjanjem ali resno škodo bi morala biti dejansko na voljo prosilcu v delu izvorne države, v katerega lahko varno in zakonito potuje, do katerega ima dostop ter v katerem se od njega lahko razumno pričakuje, da se bo nastanil. Če so subjekti preganjanja ali resne škode država ali predstavniki države, bi bilo treba domnevati, da prosilcu dejanska zaščita ni na voljo. Kadar je prosilec za azil mladoletnik brez spremstva, bi morala biti razpoložljivost ustreznega varstva ter skrbniške ureditve, ki so v korist mladoletnika brez spremstva, del ocene, ali je zaščita dejansko na voljo.
- (28) Pri obravnavanju prošelj mladoletnikov za mednarodno zaščito bi morale države članice upoštevati posebne oblike preganjanja otrok.
- (29) Eden od pogojev, ki jih je treba izpolnjevati za pridobitev statusa begunca v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije, je obstoj vzročne povezave med razlogi za preganjanje, in sicer raso, versko ali nacionalno pripadnostjo, političnim prepričanjem ali pripadnostjo določeni družbeni skupini, ter dejanji preganjanja ali odsotnostjo zaščite pred takšnimi dejanji.
- (30) Prav tako je treba uvesti skupni pojem „pripadnosti določeni družbeni skupini“ kot razlog za preganjanje. Pri opredelitvi določene družbene skupine bi bilo treba ustrezno upoštevati vprašanja, povezana s spolom prosilca, vključno z vprašanji spolne identitete in spolne usmerjenosti, ki so lahko povezana z določenimi pravnimi tradicijami in običaji, ki vodijo na primer k pohabljanju spolovil, prisilni sterilizaciji ali prisilnemu splavu, če so ta vprašanja povezana s prosilčevim utemeljenim strahom pred preganjanjem.
- (31) Dejanja, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov, so navedena v Preambuli ter členih 1 in 2 Ustanovne listine Združenih narodov in so med drugim zajeta v resolucijah Združenih narodov o ukrepih boja proti terorizmu, ki razglásajo, da so „dejanja, metode in prakse terorizma v nasprotju z nameni in načeli Združenih narodov“ in da je „namerno financiranje, načrtovanje in spodbujanje terorističnih dejanj prav tako v nasprotju z nameni in načeli Združenih narodov“.
- (32) Kot je navedeno v členu 14, lahko „status“ vključuje tudi status begunca.
- (33) Treba bi bilo določiti tudi standarde za opredelitev in vsebino statusa subsidiarne zaščite. Subsidiarna zaščita bi morala biti dopolnilna in dodatna zaščiti beguncev, ki jo vsebuje Ženevska konvencija.
- (34) Treba je uvesti skupna merila, na podlagi katerih se prosilec za mednarodno zaščito priznava upravičenost do subsidiarne zaščite. Ta merila bi morala izhajati iz mednarodnih obveznosti v okviru instrumentov o človekovih pravicah in praks na tem področju, ki obstajajo v državah članicah.
- (35) Nevarnosti, ki jim je na splošno izpostavljeno prebivalstvo ali del prebivalstva države, same zase običajno ne predstavljajo individualne grožnje, ki bi jo priznavali kot resno škodo.
- (36) Družinski člani so zgolj zaradi povezanosti z beguncem običajno izpostavljeni dejanjem preganjanja na način, ki bi lahko predstavljal podlago za status begunca.
- (37) Pojma nacionalne varnosti in javnega reda vključujeta tudi primere, v katerih državljan tretje države pripada organizaciji, ki podpira mednarodni terorizem, ali podpira takšno organizacijo.
- (38) Pri odločanju o upravičenosti do ugodnosti iz te direktive bi morale države članice ustrezno upoštevati koristi otroka kot tudi posebne okoliščine, zaradi katerih so bližnji sorodniki, ki so že prisotni v državi članici in ki niso družinski člani upravičencev do mednarodne zaščite, odvisni od tega upravičenca. V izjemnih okoliščinah, ko je bližnji sorodnik upravičenca do mednarodne zaščite poročen mladoletnik, vendar ga zakonec ne spremlja, se lahko domneva, da je v koristi mladoletnika življenje s svojo matično družino.
- (39) Kot odziv na poziv Stockholmskega programa za vzpostavitev enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, z izjemo odstopanj, ki so potrebna in objektivno upravičena, bi bilo treba upravičencem do statusa subsidiarne zaščite priznati enake pravice in ugodnosti, kot jih imajo na podlagi te direktive begunci, zanje pa bi morali veljati tudi enaki pogoji za upravičenost.

- (40) V mejah, ki jih določajo mednarodne obveznosti, lahko države članice določijo, da je za dodelitev ugodnosti glede dostopa do zaposlitve, socialne blaginje, zdravstvene oskrbe in integracijskih zmogljivosti potrebna predhodna izdaja dovoljenja za prebivanje.
- (41) Da bi izboljšali dejansko uveljavljanje pravic in ugodnosti, ki jih določa ta direktiva, s strani upravičencev do mednarodne zaščite, je treba upoštevati njihove posebne potrebe in posebne izzive pri integraciji, s katerimi se soočajo. Takšno upoštevanje načeloma ne bi smelo pripeljati do ugodnejšega obravnavanja, kot je zagotovljeno lastnim državljanom, brez poseganja v možnost držav članic, da uvedejo ali ohranijo ugodnejše standarde.
- (42) V tem okviru so zlasti potrebna prizadevanja za reševanje problemov, ki upravičencem do mednarodne zaščite preprečujejo dejanski dostop do priložnosti za izobraževanje v zvezi z zaposlitvijo in poklicnega usposabljanja in ki so med drugim povezane s finančnimi omejitvami.
- (43) Ta direktiva se ne uporablja za finančne ugodnosti, ki jih države članice dodeljujejo za spodbujanje izobraževanja.
- (44) Treba bi bilo razmisliti o posebnih ukrepih za učinkovito reševanje praktičnih težav, s katerimi se soočajo upravičenci do mednarodne zaščite pri ugotavljanju verodostojnosti njihovih diplom, spričeval ali drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah, izdanih v tujini, zlasti zaradi pomanjkanja dokumentarnih dokazil in njihove nezmožnosti za kritje stroškov postopkov priznavanja.
- (45) Zlasti za preprečevanje socialnih stisk je primerno, da se upravičencem do mednarodne zaščite zagotovijo primerna socialna blaginja in sredstva za preživljanje brez diskriminacije v okviru socialne pomoči. Pri socialni pomoči bi bilo treba oblike in podrobnosti dodeljevanja osnovnih ugodnosti upravičencem do statusa subsidiarne zaščite določiti v nacionalnem pravu. Možnost omejevanja takšne pomoči na osnovne ugodnosti je treba razumeti tako, da zajema vsaj minimalno dohodkovno podporo, pomoč v primeru bolezni ali nosečnosti in starševstva, v kolikor so navedene ugodnosti priznane državljanom v skladu z nacionalnim pravom.
- (46) Upravičencem do mednarodne zaščite bi bilo treba zagotoviti dostop do zdravstvenega varstva, vključno s telesnim in duševnim zdravstvenim varstvom.
- (47) V integracijskih programih, ki se zagotavljajo upravičencem do statusa begunca in do statusa subsidiarne zaščite, bi bilo treba, kolikor je mogoče, upoštevati njihove posebne potrebe in posebnosti njihovega položaja, vključno z ustreznimi jezikovnimi tečaji in zagotavljanjem informacij v zvezi z individualnimi pravicami in obveznostmi, povezanimi z njihovim statusom zaščite v zadevni državi članici.
- (48) Izvajanje te direktive bi bilo treba redno ocenjevati, pri čemer bi bilo treba upoštevati zlasti razvoj mednarodnih obveznosti držav članic glede nevračanja oseb, razvoj trga dela v državah članicah pa tudi razvoj skupnih osnovnih načel za integracijo.
- (49) Ker ciljev te direktive, in sicer vzpostavitve standardov za priznanje mednarodne zaščite državljanom tretjih držav in osebam brez državljanstva s strani držav članic, za enotni status beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in za vsebino te zaščite, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker se te cilje zaradi obsega in učinkov te direktive lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (50) V skladu s členoma 1, 2 in členom 4a(1) Protokola (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola, Združeno kraljestvo in Irska ne sodelujeta pri sprejetju te direktive, ki zato zanju ni zavezujoča in se v njiju ne uporablja.
- (51) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola (št. 22) o stališču Danske, ki je priložen PEU in PDEU, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanj ni zavezujoča in se v njej ne uporablja.
- (52) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno zakonodajo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki pomenijo vsebinsko spremembo v primerjavi z Direktivo 2004/83/ES. Obveznost prenosa določb, ki so nespremenjene, izhaja iz navedene direktive.
- (53) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede roka za prenos Direktive 2004/83/ES v nacionalno zakonodajo, določene v delu B Priloge I –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Namen

Namen te direktive je določitev standardov glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite.

Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) „mednarodna zaščita“ pomeni status begunca in status subsidiarne zaščite, kot sta opredeljena v točkah (e) in (g);
- (b) „upravičenec do mednarodne zaščite“ pomeni osebo, ki ji je priznan status begunca ali status subsidiarne zaščite, kot sta opredeljena v točkah (e) in (g);
- (c) „Ženevska konvencija“ pomeni Konvencijo o statusu beguncev, sestavljeno v Ženevi dne 28. julija 1951, kot je bila spremenjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967;
- (d) „begunec“ pomeni državljana tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven države prejšnjega običajnega prebivališča zaradi enakih razlogov, kot so navedeni zgoraj, in se ne more ali zaradi tega strahu noče vrniti vanjo, in za katera se ne uporablja člen 12;
- (e) „status begunca“ pomeni priznanje državljana tretje države ali osebe brez državljanstva kot begunca s strani države članice;
- (f) „oseba, upravičena do subsidiarne zaščite“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki ne izpolnjuje pogojev za begunca, a je bilo v zvezi z njim/njo izkazano, da obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se zadevna oseba, če bi se vrnila v izvorno državo, ali v primeru osebe brez državljanstva v državo prejšnjega običajnega prebivališča, soočila z utemeljenim tveganjem, da utrpí resno škodo, kot je opredeljena v členu 15, in za katero se člen 17(1) in (2) ne uporablja in ki ne more ali zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite te države;

- (g) „status subsidiarne zaščite“ pomeni priznanje državljana tretje države ali osebe brez državljanstva kot osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, s strani države članice;
- (h) „prošnja za mednarodno zaščito“ pomeni prošnjo državljana tretje države ali osebe brez državljanstva za zaščito s strani države članice, ki se lahko razume kot prošnja za status begunca ali status subsidiarne zaščite in ki ne zahteva izrecno druge vrste zaščite izven področja uporabe te direktive, za katero se lahko zaprosi posebej;
- (i) „prošilec“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki je vložila prošnjo za mednarodno zaščito, v zvezi s katero še ni bila sprejeta dokončna odločitev;
- (j) „družinski člani“ v primeru, da je družina že obstajala v izvorni državi, pomenijo v zvezi s prošnjo za mednarodno zaščito naslednje člane družine upravičenca do mednarodne zaščite, prisotne v isti državi članici:
 - zakonskega partnerja upravičenca do mednarodne zaščite ali njegovega zunajzakonskega partnerja v stalnem razmerju, kadar zakon ali praksa zadevne države članice v okviru zakonodaje o državljanih tretjih držav neporočene pare obravnava na način, primerljiv s poročenimi pari,
 - mladoletne otroke parov iz prve alinee ali upravičenca do mednarodne zaščite, pod pogojem, da so neporočeni, in ne glede na to, ali so bili rojeni v zakonski zvezi ali zunaj nje ali posvojeni, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu,
 - očeta, mater ali drugo odraslo osebo, ki je za upravičenca do mednarodne zaščite odgovorna v skladu z zakonom ali s prakso zadevne države članice, če je navedeni upravičenec mladoleten ali neporočen;
- (k) „mladoletnik“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, mlajšo od 18 let;
- (l) „mladoletnik brez spremstva“ pomeni mladoletnika, ki na ozemlje države članice prispe brez spremstva odraslega, ki je zanj odgovoren v skladu z zakonom ali s prakso zadevne države članice, dokler takšna oseba zanj ne začne dejansko skrbeti; izraz vključuje mladoletnika, ki ostane brez spremstva po vstopu na ozemlje države članice;

- (m) „dovoljenje za prebivanje“ pomeni vsako dovoljenje ali pooblastilo, ki ga izdajo organi države članice v obliki, določeni v pravu te države, in ki državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva dopušča prebivanje na njenem ozemlju;
- (n) „izvorna država“ pomeni državo ali države, katerih državljan je oseba, pri osebah brez državljanstva pa državo ali države prejšnjega običajnega prebivališča.

Člen 3

Ugodnejši standardi

Države članice lahko uvedejo ali ohranijo ugodnejše standarde za opredelitev osebe kot begunca ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, in za opredelitev vsebine mednarodne zaščite, v kolikor so ti standardi združljivi s to direktivo.

POGLAVJE II

OBRAVNAVANJE PROŠENJ ZA MEDNARODNO ZAŠČITO

Člen 4

Obravnavanje dejstev in okoliščin

1. Države članice lahko naložijo prosilcu dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Dolžnost države članice je, da v sodelovanju s prosilcem obravnava ustrezne elemente prošnje.
2. Elementi iz odstavka 1 so izjave prosilca in vsa dokumentacija, s katero razpolaga prosilec, glede svoje starosti, porekla, vključno s poreklom ustreznih sorodnikov, identitete, državljanstva(-ev), držav(-e) in kraja(-ev) prejšnjega prebivališča, prejšnjih prošenj za azil, prepotovanih poti, potovalnih dokumentov ter razlogov za prošnjo za mednarodno zaščito.
3. Obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito se izvede v vsakem posameznem primeru posebej in vključuje upoštevanje naslednjega:
 - (a) vsa ustrezna dejstva, ki se nanašajo na izvorno državo v času, ko se sprejme odločitev o prošnji, vključno z zakoni in predpisi izvorne države in načinom njihove uporabe;
 - (b) ustrezne izjave in dokumentacijo, ki jih predloži prosilec, vključno z informacijami o tem, ali je bil ali bi lahko bil prosilec podvržen preganjanju oziroma mu je bila ali bi mu lahko bila povzročena resna škoda;
 - (c) individualni položaj in osebne okoliščine prosilca, vključno z dejavniki, kot so poreklo, spol in starost, za oceno dejstva,

ali bi na podlagi prosilčevih osebnih okoliščin dejanja, ki jim je bil prosilec izpostavljen ali bi jim bil lahko izpostavljen, pomenila preganjanje ali resno škodo;

- (d) ali so imele dejavnosti prosilca od odhoda iz izvorne države izključni ali poglobilni namen ustvarjanja potrebnih pogojev za prošnjo za mednarodno zaščito, z namenom ocene, ali bi bil prosilec ob vrnitvi v to državo zaradi teh dejavnosti izpostavljen preganjanju ali resni škodi;
- (e) ali se od prosilca lahko utemeljeno pričakuje, da bo izkoristil zaščito druge države, kjer lahko uveljavlja državljanstvo.

4. Dejstvo, da je prosilec že bil podvržen preganjanju ali mu je že bila povzročena resna škoda ali se mu je s takšnim preganjanjem ali škodo neposredno grozilo, je resen znak prosilčevega utemeljenega strahu pred preganjanjem ali utemeljenega tveganja, da utrpri resno škodo, razen če obstajajo tehtni razlogi za prepričanje, da se takšno preganjanje ali resna škoda ne bo ponovila.

5. Kadar države članice uporabljajo načelo, po katerem je dolžan prošnjo za mednarodno zaščito utemeljiti prosilec, in kadar vidiki izjav prosilca niso utemeljeni z dokumentarnimi ali drugimi dokazi, teh vidikov ni treba potrditi, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

- (a) prosilec se je kar najbolj potrudil za utemeljitev svoje prošnje;
- (b) vsi ustrezni elementi, ki so na voljo prosilcu, so bili predloženi, glede morebitne odsotnosti drugih ustreznih elementov pa je bila podana zadovoljiva razlaga;
- (c) ugotovljeno je, da so prosilčeve izjave skladne in verjetne ter ne nasprotujejo dostopnim specifičnim in splošnim informacijam, povezanim s prosilčevim primerom;
- (d) prosilec je zaprosil za mednarodno zaščito, kakor hitro je bilo to mogoče, razen če lahko prosilec izkaže tehten razlog, zakaj tega ni storil, in
- (e) ugotovljena je bila splošna verodostojnost prosilca.

Člen 5

Potreba po mednarodni zaščiti, ki se pojavi na kraju samem („sur place“)

1. Utemeljen strah pred preganjanjem ali utemeljeno tveganje, da utrpri resno škodo, lahko temeljita na dogodkih, do katerih je prišlo, odkar je prosilec zapustil izvorno državo.

2. Utemeljen strah pred preganjanjem ali utemeljeno tveganje, da utрпи resno škodo, lahko temeljita na dejavnostih, pri katerih je sodeloval prosilec, odkar je zapustil izvorno državo, zlasti kadar se ugotovi, da te dejavnosti predstavljajo izraz in nadaljevanje prepričanj ali usmeritev, ki jih je prosilec zagovarjal že v izvorni državi.

3. Brez poseganja v Ženevsko konvencijo lahko države članice določijo, da se prosilcu, ki vloži naknadno prošnjo, načeloma ne prizna status begunca, če tveganje preganjanja temelji na okoliščinah, ki jih je prosilec ustvaril po lastni odločitvi po odhodu iz izvorne države.

Člen 6

Subjekti preganjanja ali resne škode

Subjekti preganjanja ali resne škode vključujejo:

- (a) državo;
- (b) stranke ali organizacije, ki nadzorujejo državo ali bistveni del ozemlja države;
- (c) nedržavne subjekte, če je mogoče dokazati, da subjekti iz točk (a) in (b), vključno z mednarodnimi organizacijami, niso sposobni ali nočejo nuditi zaščite pred preganjanjem ali resno škodo, kot sta opredeljena v členu 7.

Člen 7

Subjekti zaščite

1. Zaščito pred preganjanjem ali resno škodo lahko nudi le:

- (a) država ali
- (b) stranke ali organizacije, vključno z mednarodnimi organizacijami, ki nadzorujejo državo ali bistveni del ozemlja države,

če so pripravljene in sposobne zagotavljati zaščito v skladu z odstavkom 2.

2. Zaščita pred preganjanjem ali resno škodo mora biti dejanska in nezačasna. Takšna zaščita se načeloma nudi, kadar subjekti iz točk (a) in (b) odstavka 1 sprejmejo razumne ukrepe za preprečitev preganjanja ali resne škode, med drugim z vodenjem učinkovitega pravnega sistema za odkrivanje, pregon in kaznovanje dejanj, ki pomenijo preganjanje ali resno škodo, in ko ima prosilec dostop do takšne zaščite.

3. Pri ocenjevanju, ali mednarodna organizacija nadzoruje državo ali bistveni del njenega ozemlja in nudi zaščito, kot je opisana v odstavku 2, države članice upoštevajo vse napotke, ki jih nudijo ustrezni akti Unije.

Člen 8

Notranja zaščita

1. V okviru obravnavanja prošnje za mednarodno zaščito lahko države članice odločijo, da prosilec ne potrebuje mednarodne zaščite, če v delu izvorne države:

- (a) ni razlogov za utemeljen strah pred preganjanjem ali utemeljeno tveganje, da utрпи resno škodo, ali
- (b) ima dostop do zaščite pred preganjanjem ali resno škodo, kot je opredeljena v členu 7,

in če v ta del države lahko varno in zakonito potuje ter ima dostop do tega dela države in se od njega lahko razumno pričakuje, da se bo v njem nastanil.

2. Pri ugotavljanju, ali ima prosilec utemeljen strah pred preganjanjem oziroma ali obstaja utemeljeno tveganje, da utрпи resno škodo, oziroma ali ima dostop do zaščite pred preganjanjem ali resno škodo v delu izvorne države v skladu z odstavkom 1, države članice v trenutku odločanja o prošnji v skladu s členom 4 upoštevajo splošne okoliščine, ki prevladujejo v tem delu države, in osebne okoliščine prosilca. V ta namen države članice zagotovijo, da se iz ustreznih virov, kot sta Visoki komisar Združenih narodov za begunce in Evropski azilni podporni urad, pridobijo natančne in najnovejše informacije.

POGLAVJE III

POGOJI, KI JIH MORAJO IZPOLNJEVATI BEGUNCI

Člen 9

Dejanja preganjanja

1. Da se šteje za dejanje preganjanja v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije, mora dejanje:

- (a) biti dovolj resne narave ali dovolj ponavljajoče, da predstavlja hudo kršitev temeljnih človekovih pravic, zlasti pravic, od katerih odstopanja niso mogoča po členu 15(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svobod, ali
- (b) predstavljati akumulacijo različnih ukrepov, vključno s kršitvami človekovih pravic, ki je dovolj huda, da vpliva na posameznika na podoben način, kot je omenjeno v točki (a).

2. Dejanja preganjanja, opredeljena v odstavku 1, imajo lahko med drugim naslednje oblike:

- (a) dejanja fizičnega ali psihičnega nasilja, vključno z dejanji spolnega nasilja;
- (b) pravni, upravni, policijski in/ali sodni ukrepi, ki so sami po sebi diskriminatorni ali izvedeni na diskriminatoren način;
- (c) pregon ali kazen, ki je nesorazmeren(-a) ali diskriminator(-a);
- (d) odrekanje sodnega varstva, kar ima za posledico nesorazmerno ali diskriminatorno kazen;
- (e) pregon ali kazen zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v spopadu, kjer bi služenje vojaškega roka vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 12(2);
- (f) dejanja, ki so povezana s spolom ali usmerjena na otroke.

3. Skladno s točko (d) člena 2 mora obstajati povezava med razlogi iz člena 10 in dejanji preganjanja, kot so določena v odstavku 1 tega člena, ali odsotnostjo zaščite pred temi dejanji.

Člen 10

Razlogi za preganjanje

1. Države članice pri ocenjevanju razlogov za preganjanje upoštevajo naslednje elemente:

- (a) pojem rase zajema zlasti vprašanja barve, porekla ali pripadnosti določeni etnični skupini;
- (b) pojem veroizpovedi zajema zlasti teistična, neteistična in ateistična prepričanja, sodelovanje ali nesodelovanje pri zasebnih ali javnih formalnih verskih obredih posamično ali v skupnosti drugih oseb, druga verska dejanja ali izraze prepričanja ali oblike osebnega ali skupnega vedenja, ki temelji na kakršnem koli verskem prepričanju ali izhaja iz njega;
- (c) pojem nacionalne pripadnosti ni omejen na državljanstvo ali njegovo odsotnost, temveč zajema zlasti pripadnost skupini, ki jo določa njena kulturna, etnična ali jezikovna identiteta, skupno zemljepisno ali politično poreklo ali njen odnos do prebivalcev druge države;
- (d) skupina šteje za določeno družbeno skupino zlasti v naslednjih primerih:

— kadar je članom te skupine skupna prirojena lastnost ali skupno poreklo, ki je nespremenljivo, ali značilnost ali prepričanje, ki je tako temeljnega pomena za identiteto ali zavedanje, da se osebe ne bi smelo prisiliti, naj se mu odreče, in

— kadar ima skupina v zadevni državi razločno identiteto, saj jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno.

V odvisnosti od okoliščin v izvorni državi lahko določena družbena skupina zajema skupino, ki temelji na skupni lastnosti spolne usmerjenosti. Spolne usmerjenosti se ne sme razumeti kot nečesa, kar vključuje dejanja, ki po nacionalni zakonodaji držav članic veljajo za kazniva. Vidike, povezane s spolom, vključno s spolno identiteto, je treba ustrezno upoštevati pri določanju pripadnosti določeni družbeni skupini ali opredelitvi značilnosti takšne skupine;

(e) pojem političnega prepričanja zajema zlasti imeti neko mnenje, stališče ali prepričanje o zadevi, povezani s potencialnimi subjekti preganjanja, navedenimi v členu 6, in z njihovo politiko ali metodami, ne glede na to, ali je prosilec v skladu s tem mnenjem, stališčem ali prepričanjem tudi ravnal.

2. Pri ocenjevanju dejstva, ali ima prosilec utemeljen strah pred preganjanjem, ni pomembno, ali prosilec dejansko ima rasne, verske, nacionalne, družbene ali politične značilnosti, ki se preganjajo, pod pogojem, da takšne značilnosti prosilcu pripisuje subjekt preganjanja.

Člen 11

Prenehanje

1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva preneha biti begunec, če:

- (a) prostovoljno sprejme zaščito države, katere državljan je, ali
- (b) državljanstvo po njegovi izgubi prostovoljno ponovno pridobi ali
- (c) je pridobil(-a) novo državljanstvo in uživa zaščito države, ki mu/ji ga je podelila, ali
- (d) se je prostovoljno vrnil(-a) v državo, ki jo je zapustil(-a) in v katero se ni vračal(-a) zaradi strahu pred preganjanjem, ali

(e) zaradi prenehanja okoliščin, zaradi katerih je bil priznan kot begunec, več ne more zavračati zaščite države, katere državljan je, ali

(f) se kot oseba brez državljanstva zaradi prenehanja okoliščin, zaradi katerih je bila priznana kot begunec, lahko vrne v državo prejšnjega običajnega prebivališča.

2. Pri obravnavanju točk (e) in (f) odstavka 1 države članice upoštevajo, ali je sprememba okoliščin dovolj pomembna in nezačasna, da begunčevega strahu pred preganjanjem več ne morejo šteti za utemeljenega.

3. Točki (e) in (f) odstavka 1 se ne uporabljata za begunca, ki se lahko sklicuje na nujne razloge, ki izhajajo iz preganjanja v preteklosti, da noče izkoristiti zaščite države, katere državljan je, oziroma države prejšnjega običajnega prebivališča, če gre za osebo brez državljanstva.

Člen 12

Izključitev

1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če:

(a) sodi na področje uporabe člena 1(D) Ženevske konvencije glede zaščite ali pomoči organov ali uradov Združenih narodov, razen Visokega komisarja Združenih narodov za begunce. Kadar je takšna zaščita ali pomoč prenehala iz katerega koli razloga, ne da bi se položaj takšne osebe dokončno uredil skladno z ustreznimi resolucijami, ki jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, so takšne osebe samodejno upravičene do ugodnosti iz te direktive;

(b) pristojni organi države, v kateri je pridobil(-a) prebivališče, ugotovijo, da ima pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz državljanstva te države, ali njim enakovredne pravice in dolžnosti.

2. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da:

(a) je storil(-a) kaznivo dejanje proti miru, vojni zločin ali zločin proti človeštvu, kot opredeljeno v mednarodnih instrumentih, ki določajo takšna kazniva dejanja;

(b) je storil(-a) hudo nepolitično kaznivo dejanje izven države sprejemnice, preden ga/jo je ta sprejela kot begunca (tj. preden mu/ji je izdala dovoljenje za prebivanje, ki je temeljilo na priznanju statusa begunca); posebej kruta dejanja,

tudi če so bila storjena zaradi domnevno političnih ciljev, se lahko štejejo kot huda nepolitična kazniva dejanja;

(c) je kriv(-a) dejanj, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov, določenim v Preambuli ter členih 1 in 2 Ustanovne listine Združenih narodov.

3. Odstavek 2 se uporablja za osebe, ki napeljujejo k izvrševanju kaznivih dejanj ali dejavnosti, navedenih v navedenem odstavku, ali pri njih kako drugače sodelujejo.

POGLAVJE IV

STATUS BEGUNCA

Člen 13

Priznanje statusa begunca

Države članice priznajo status begunca državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje za begunca v skladu s poglavjema II in III.

Člen 14

Preklic, odvzem ali zavrnitev podaljšanja statusa begunca

1. Pri prošnjah za mednarodno zaščito, ki so vložene po začetku veljavnosti Direktive 2004/83/ES, države članice preklicajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa begunca državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, ki ga je priznal vladni, upravni, sodni ali parasodni organ, če je ta oseba prenehala biti begunec skladno s členom 11.

2. Brez poseganja v dolžnost begunca, da skladno s členom 4(1) razkrije vsa ustrezna dejstva in predloži vso ustrezno dokumentacijo, s katero razpolaga, država članica, ki je priznala status begunca, za vsak primer posebej izkaže, da je zadevna oseba prenehala biti begunec ali ni bila nikoli begunec skladno z odstavkom 1 tega člena.

3. Države članice preklicajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa begunca državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, če po priznanju statusa begunca ugotovijo naslednje:

(a) da ne bi smel(-a) biti oziroma ne more biti begunec skladno s členom 12;

(b) da je bilo njegovo(-no) napačno prikazovanje ali izpuščanje dejstev, vključno z uporabo lažnih dokumentov, odločilnega pomena za priznanje statusa begunca.

4. Države članice lahko preklicajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa, ki ga je beguncu priznal vladni, upravni, sodni ali parasodni organ, kadar:

- (a) obstajajo utemeljeni razlogi, da se ga obravnava kot nevarnega za varnost države članice, v kateri se nahaja;
- (b) po pravnomočni obsodbi za izredno hudo kaznivo dejanje predstavlja nevarnost za skupnost te države članice.

5. V situacijah iz odstavka 4 se lahko države članice odločijo, da beguncu ne priznajo statusa, če takšna odločitev še ni bila sprejeta.

6. Osebe, za katere se uporabljata odstavka 4 ali 5, uživajo pravice iz členov 3, 4, 16, 22, 31, 32 in 33 Ženevske konvencije ter njim podobne pravice, v kolikor se te osebe nahajajo v zadevni državi članici.

POGLAVJE V

POGOJI ZA PRIZNANJE SUBSIDIARNE ZAŠČITE

Člen 15

Resna škoda

Resna škoda zajema:

- (a) smrtno kazen ali usmrtitev ali
- (b) mučenje ali nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kazen prosilca v izvorni državi ali
- (c) resno in individualno grožnjo življenju ali telesni celovitosti civilista zaradi vsesplošnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada.

Člen 16

Prenehanje

1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ni več upravičen(-a) do subsidiarne zaščite, kadar okoliščine, zaradi katerih mu/ji je bil priznan status subsidiarne zaščite, prenehajo ali se spremenijo tako, da zaščita več ni potrebna.

2. Pri uporabi odstavka 1 države članice upoštevajo, ali je sprememba okoliščin dovolj pomembna in nezačasna, da osebi, upravičeni do subsidiarne zaščite, ne grozi več utemeljeno tveganje, da utrpí resno škodo.

3. Odstavek 1 se ne uporablja za upravičenca do statusa subsidiarne zaščite, ki se lahko sklicuje na nujne razloge, ki

izhajajo iz resne škode, povzročene v preteklosti, za to, da noče izkoristiti zaščite države, katere državljan je, oziroma države prejšnjega običajnega prebivališča, če gre za osebo brez državljanstva.

Člen 17

Izključitev

1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti upravičen(-a) do subsidiarne zaščite, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da:

(a) je storil(-a) kaznivo dejanje proti miru, vojni zločin ali zločin proti človeštvu, kot opredeljeno v mednarodnih instrumentih, ki določajo takšna kazniva dejanja;

(b) je storil(-a) hudo kaznivo dejanje;

(c) je kriv(-a) dejanj, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov, določenim v Preambuli ter členih 1 in 2 Ustanovne listine Združenih narodov;

(d) predstavlja nevarnost za skupnost ali varnost države članice, v kateri se nahaja.

2. Odstavek 1 se uporablja za osebe, ki napeljujejo k izvrševanju kaznivih dejanj ali dejavnosti, navedenih v navedenem odstavku, ali pri njih kako drugače sodelujejo.

3. Države članice lahko državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva odrečejo upravičenost do subsidiarne zaščite, če je ta pred sprejemom v zadevno državo članico storil(-a) eno ali več kaznivih dejanj izven področja uporabe odstavka 1, za katere bi bila, če bi bila storjena v zadevni državi članici, zagrožena zaporna kazen, in če je zapustil(-a) izvorno državo izključno zato, da bi se izognil(-a) sankcijam, ki so posledica navedenih kaznivih dejanj.

POGLAVJE VI

STATUS SUBSIDIARNE ZAŠČITE

Člen 18

Priznanje statusa subsidiarne zaščite

Države članice priznajo status subsidiarne zaščite državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje za subsidiarno zaščito v skladu s poglavjema II in V.

Člen 19

Preklic, odvzem ali zavrnitev podaljšanja statusa subsidiarne zaščite

1. Pri prošnjah za mednarodno zaščito, ki so vložene po začetku veljavnosti Direktive 2004/83/ES, države članice prekličajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa subsidiarne zaščite državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, ki ga je priznal vladni, upravni, sodni ali parasodni organ, če je ta oseba prenehala biti upravičena do subsidiarne zaščite skladno s členom 16.

2. Države članice lahko prekličajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa subsidiarne zaščite državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, ki ga je priznal vladni, upravni, sodni ali parasodni organ, če bi bilo tej osebi po priznanju statusa subsidiarne zaščite treba odreči upravičenost do subsidiarne zaščite skladno s členom 17(3).

3. Države članice prekličajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje statusa subsidiarne zaščite državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, če:

(a) po priznanju statusa subsidiarne zaščite ne bi smel(-a) biti ali ni upravičen(-a) do subsidiarne zaščite skladno s členom 17(1) in (2);

(b) je bilo njegovo(-no) napačno prikazovanje ali izpuščanje dejstev, vključno z lažnimi dokumenti, odločilnega pomena za priznanje statusa subsidiarne zaščite.

4. Brez poseganja v dolžnost državljanu tretje države ali osebe brez državljanstva, da skladno s členom 4(1) razkrije vsa ustrezna dejstva in predloži vso ustrezno dokumentacijo, s katero razpolaga, država članica, ki je priznala status subsidiarne zaščite, za vsak primer posebej izkaže, da je zadevna oseba prenehala biti upravičena do subsidiarne zaščite ali do nje ni upravičena skladno z odstavki 1, 2 in 3 tega člena.

POGLAVJE VII

VSEBINA MEDNARODNE ZAŠČITE

Člen 20

Splošna pravila

1. To poglavje ne posega v pravice, določene v Ženevski konvenciji.

2. To poglavje se uporablja tako za begunce kot za osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, razen če je določeno drugače.

3. Pri izvajanju tega poglavja države članice upoštevajo specifičen položaj ranljivih oseb, kakršni so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, invalidi, starejši ljudje, nosečnice, starši samohranilci z mladoletnimi otroki, žrtve trgovine z ljudmi, osebe z motnjami v duševnem zdravju in osebe, ki so bile izpostavljene mučenju, posilstvu ali drugim težjim oblikam psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja.

4. Odstavek 3 se uporablja le za osebe, pri katerih se po individualni presoji njihovega položaja ugotovijo posebne potrebe.

5. Pri izvajanju določb tega poglavja, ki se nanašajo na mladoletnike, države članice v prvi vrsti upoštevajo koristi otroka.

Člen 21

Zaščita pred vračanjem

1. Države članice spoštujejo načelo nevrčanja skladno s svojimi mednarodnimi obveznostmi.

2. Kadar jim tega ne prepovedujejo mednarodne obveznosti iz odstavka 1, lahko države članice begunca vrnejo ne glede na to, ali so mu tak status formalno priznale ali ne, če:

(a) obstajajo utemeljeni razlogi, da se ga obravnava kot nevarnega za varnost države članice, v kateri se nahaja, ali

(b) po pravnomočni obsodbi za izredno hudo kaznivo dejanje predstavlja nevarnost za skupnost te države članice.

3. Države članice lahko prekličajo, odvzamejo ali zavrnejo podaljšanje ali izdajo dovoljenja za prebivanje beguncu, za katerega se uporablja odstavek 2.

Člen 22

Informacije

Države članice upravičencem do mednarodne zaščite čim prej po priznanju statusa begunca ali statusa subsidiarne zaščite omogočijo dostop do informacij o pravicah in dolžnostih, povezanih z njihovim statusom, v jeziku, ki ga razumejo ali za katerega se lahko upravičeno domneva, da ga razumejo.

Člen 23

Ohranjanje enotnosti družine

1. Države članice zagotovijo, da se lahko ohrani enotnost družine.
2. Države članice zagotovijo, da so družinski člani upravičenca do mednarodne zaščite, ki sami ne izpolnjujejo pogojev za tako zaščito, upravičeni do ugodnosti iz členov 24 do 35, skladno z nacionalnimi postopki in v obsegu, združljivem z osebnim pravnim statusom družinskega člana.
3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata, kadar družinski član ni ali ne bi bil upravičen do mednarodne zaščite skladno s poglavjema III in V.
4. Ne glede na odstavka 1 in 2 lahko države članice zavrnejo, zmanjšajo ali ukinejo ugodnosti, navedene v teh odstavkih, iz razloga državne varnosti ali javnega reda.
5. Države članice lahko odločijo, da se ta člen uporablja tudi za druge bližnje sorodnike, ki so živeli skupaj kot člani družine v času odhoda iz izvorne države in ki so bili v tem času popolnoma ali pretežno odvisni od upravičenca do mednarodne zaščite.

Člen 24

Dovoljenja za prebivanje

1. Čim prej po priznanju mednarodne zaščite in brez poseganja v člen 21(3) države članice upravičencem do statusa begunca čim prej izdajo dovoljenje za prebivanje, ki mora veljati vsaj tri leta in se lahko podaljša, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.

Brez poseganja v člen 23(1) lahko dovoljenje za prebivanje, izdano družinskim članom upravičencev do statusa begunca, velja manj kot tri leta in se lahko podaljša.

2. Čim prej po priznanju mednarodne zaščite države članice upravičencem do statusa subsidiarne zaščite in njihovim družinskim članom izdajo dovoljenje za prebivanje, ki se ga lahko podaljša in ki mora veljati vsaj eno leto oziroma, v primeru podaljšanja, vsaj dve leti, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.

Člen 25

Potovalni dokument

1. Države članice upravičencem do statusa begunca izdajo potovalne dokumente v obliki, določeni z vzorcem Ženevske konvencije, za namen potovanja izven njihovega ozemlja, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.
2. Države članice upravičencem do statusa subsidiarne zaščite, ki ne morejo dobiti nacionalnega potnega lista, izdajo listine, ki jim omogočajo potovanje izven njihovega ozemlja, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.

Člen 26

Dostop do zaposlitve

1. Države članice upravičencem do mednarodne zaščite od trenutka priznanja zaščite dovolijo zaposlovanje ali samozaposlovanje skladno s pravili, ki se sicer uporabljajo za zadevni poklic oziroma javno službo.
2. Države članice zagotovijo, da se dejavnosti, kakršne so priložnosti za izobraževanje za odrasle v zvezi z zaposlitvijo, poklicno usposabljanje, vključno z usposabljanjem za nadgrajevanje veččin, pridobivanje praktičnih izkušenj na delovnem mestu in svetovalne storitve, ki jih zagotavljajo zavodi za zaposlovanje, upravičencem do mednarodne zaščite nudijo pod enakimi pogoji kot državljanom.
3. Države članice si prizadevajo upravičencem do mednarodne zaščite olajšati celovit dostop do dejavnosti iz odstavka 2.

4. V državah članicah se uporablja veljavno pravo o osebnih prejemkih, o dostopu do sistemov socialne varnosti, ki zadevajo zaposlene in samozaposlene, in o drugih pogojih zaposlitve.

Člen 27

Dostop do izobraževanja

1. Države članice omogočijo celovit dostop do izobraževalnega sistema vsem mladoletnikom s priznano mednarodno zaščito pod enakimi pogoji kot državljanom.
2. Države članice odraslim s priznano mednarodno zaščito dovolijo dostop do splošnega izobraževalnega sistema, nadaljnega usposabljanja ali preusposabljanja pod enakimi pogoji kot državljanom tretjih držav, ki tam zakonito prebivajo.

Člen 28

Dostop do postopkov za priznavanje kvalifikacij

1. Države članice zagotovijo enako obravnavanje upravičencev do mednarodne zaščite in državljanov v okviru obstoječih postopkov priznavanja tujih diplom, spričeval in drugih dokazil o formalnih kvalifikacijah.

2. Države članice si prizadevajo upravičencem do mednarodne zaščite, ki ne morejo predložiti dokumentarnih dokazil o svojih kvalifikacijah, olajšati celovit dostop do ustreznih programov za ocenjevanje, potrjevanje in akreditacijo njihovega predhodnega izobraževanja. Vsi tovrstni ukrepi so v skladu s členom 2(2) in členom 3(3) Direktive 2005/36/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij⁽¹⁾.

Člen 29

Socialna blaginja

1. Države članice zagotovijo, da upravičenci do mednarodne zaščite v državi članici, ki jim je to zaščito priznala, prejemajo potrebno socialno pomoč, kot jo prejemajo državljanji te države članice.

2. Z odstopanjem od splošnega pravila iz odstavka 1 lahko države članice omejijo socialno pomoč, ki jo prejmejo upravičenci do statusa subsidiarne zaščite, na osnovne ugodnosti, ki pa se dodeljujejo na enaki ravni in pod enakimi pogoji za upravičenost kot državljanom.

Člen 30

Zdravstveno varstvo

1. Države članice zagotovijo, da imajo upravičenci do mednarodne zaščite dostop do zdravstvenega varstva pod enakimi pogoji za upravičenost kot državljanji države članice, ki jim je to zaščito priznala.

2. Države članice pod enakimi pogoji za upravičenost, kot veljajo za državljane države članice, ki jim je priznala zaščito, zagotovijo ustrezno zdravstveno varstvo, vključno z zdravljenjem motenj duševnega zdravja, kadar je potrebno, upravičencem do mednarodne zaščite, ki imajo posebne potrebe, na primer nosečnicam, invalidom, osebam, ki so žrtve mučenja, posilstva ali drugih težjih oblik psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja, ali mladoletnikom, ki so bili žrtve katere koli oblike zlorabe, zanemarjanja, izkoriščanja, mučenja, krutega,

nečloveškega in ponižujočega ravnanja ali ki jih je prizadel oborožen spopad.

Člen 31

Mladoletniki brez spremstva

1. Čim prej po priznanju mednarodne zaščite države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev zastopanja mladoletnikov brez spremstva s strani njihovega zakonitega skrbnika ali po potrebi s strani organizacije, zadolžene za varstvo in blaginjo mladoletnikov, ali s katerim koli drugim primernim zastopanjem, vključno s tistim, ki temelji na zakonodaji ali odločbi sodišča.

2. Države članice zagotovijo, da imenovani skrbnik ali zastopnik mladoletnika ustrezno skrbi za potrebe mladoletnika pri izvajanju te direktive. Ustrezni organi to redno ocenjujejo.

3. Države članice zagotovijo, da se mladoletniki brez spremstva dodelijo:

(a) odraslim sorodnikom ali

(b) rejniški družini ali

(c) v centre, specializirane za namestitev mladoletnikov, ali

(d) v druge vrste namestitve, primerne za mladoletnike.

V tem okviru se otrokova stališča upoštevajo skladno z njegovo starostjo in stopnjo zrelosti.

4. Kadar je le mogoče, se bratov in sester ne loči, pri čemer se upošteva korist zadevnega mladoletnika in zlasti njegova starost in stopnja zrelosti. Spremembe prebivališča mladoletnikov brez spremstva se omejijo na najmanjši možni obseg.

5. Če je mladoletniku brez spremstva priznana mednarodna zaščita in se iskanje članov njegove družine še ni začelo, jih začnejo države članice iskati čim prej po priznanju mednarodne zaščite, hkrati pa varujejo koristi mladoletnika. Če se je iskanje že začelo, države članice nadaljujejo s postopkom iskanja, kjer je to primerno. Kadar bi bila lahko ogrožena življenje ali telesna celovitost mladoletnika ali njegovih bližnjih sorodnikov, zlasti če so ti ostali v izvorni državi, je treba poskrbeti, da so zbiranje, obdelava in kroženje informacij o teh osebah izvedeni zaupno.

6. Osebe, ki delajo z mladoletniki brez spremstva, morajo imeti izobrazbo, ki ustreza potrebam mladoletnikov, in se še naprej usposablja na tem področju.

⁽¹⁾ UL L 255, 30.9.2005, str. 22.

Člen 32

Dostop do nastanitve

1. Države članice zagotovijo, da imajo upravičenci do mednarodne zaščite dostop do nastanitve pod enakimi pogoji kot drugi državljani tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njihovih ozemljih.

2. Ob dopuščanju nacionalne prakse razpršitve upravičencev do mednarodne zaščite si države članice prizadevajo izvajati politike, namenjene preprečevanju diskriminacije upravičencev do mednarodne zaščite in zagotavljanju enakih možnosti glede dostopa do nastanitve.

Člen 33

Prosto gibanje v državi članici

Države članice upravičencem do mednarodne zaščite dovolijo prosto gibanje na svojem ozemlju pod enakimi pogoji in z enakimi omejitvami, kot veljajo za druge državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na njihovih ozemljih.

Člen 34

Dostop do integracijskih ukrepov

Da bi olajšale integracijo upravičencev do mednarodne zaščite v družbo, države članice zagotavljajo dostop do integracijskih programov, ki so po njihovem mnenju ustrezni, in upoštevajo posebne potrebe upravičencev do statusa begunca ali statusa subsidiarne zaščite ali ustvarjajo predpogoje za dostop do takšnih programov.

Člen 35

Vrnitev

Države članice lahko nudijo pomoč upravičencem do mednarodne zaščite, ki si želijo vrnitve.

POGLAVJE VIII

UPRAVNO SODELOVANJE

Člen 36

Sodelovanje

Vsaka država članica imenuje nacionalno kontaktno točko in sporoči njen naslov Komisiji. Komisija sporoči navedene informacije ostalim državam članicam.

Države članice v povezavi s Komisijo sprejmejo vse potrebne ukrepe za vzpostavitev neposrednega sodelovanja in izmenjave informacij med pristojnimi organi.

Člen 37

Osebj

Države članice zagotovijo ustrezno usposobljenost organov in drugih organizacij, ki izvajajo to direktivo, in njihovo zavezanost načelu zaupnosti, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu, v zvezi z vsemi informacijami, ki jih pridobijo v okviru svojega dela.

POGLAVJE IX

KONČNE DOLOČBE

Člen 38

Poročila

1. Komisija do 21. junija 2015 poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te direktive in predlaga vse potrebne spremembe. Navedeni predlogi sprememb se v zvezi s členoma 2 in 7 pripravijo prednostno. Države članice do 21. decembra 2014 pošljejo Komisiji vse potrebne informacije za pripravo tega poročila.

2. Po predložitvi poročila Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o uporabi te direktive najmanj vsakih pet let.

Člen 39

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členi 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 in 35 do 21. decembra 2013. Komisiji nemudoma sporočijo besedila navedenih predpisov.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Vključijo tudi izjavo, da se v obstoječih zakonih in drugih predpisih sklici na direktivo, razveljavljeno s to direktivo, razlagajo kot sklici na to direktivo. Način sklicevanja in obliko izjave določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila določb temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

*Člen 40***Razveljavitev**

Direktiva 2004/83/ES se za države članice, zavezane s to direktivo, razveljavi z učinkom od 21. decembra 2013 ne glede na obveznosti držav članic glede roka za prenos direktive v nacionalno zakonodajo, določenega v delu B Priloge I.

Za države članice, zavezane s to direktivo, se sklicevanja na razveljavljeno direktivo štejejo za sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

*Člen 41***Začetek veljavnosti**

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Členi 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 in 35 se uporabljajo od 22. decembra 2013.

*Člen 42***Naslovniki**

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Strasbourgu, 13. decembra 2011

Za Evropski parlament

Predsednik

J. BUZEK

Za Svet

Predsednik

M. SZPUNAR

PRILOGA I

DEL A

Razveljavljena direktiva

(iz člena 40)

Direktiva Sveta 2004/83/ES

(UL L 304, 30.9.2004, str. 12).

DEL B

Rok za prenos v nacionalno zakonodajo

(iz člena 39)

Direktiva	Rok za prenos
2004/83/ES	10. oktober 2006

PRILOGA II

Korelacijska tabela

Direktiva 2004/83/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2, uvodno besedilo	Člen 2, uvodno besedilo
Člen 2(a)	Člen 2(a)
—	Člen 2(b)
Člen 2(b)–(g)	Člen 2(c)–(h)
—	Člen 2(i)
Člen 2(h)	Člen 2(j), prva in druga alineja
—	Člen 2(j), tretja alineja
—	Člen 2(k)
Člen 2(i)	Člen 2(l)
Člen 2(j)	Člen 2(m)
Člen 2(k)	Člen 2(n)
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
Člen 6	Člen 6
Člen 7	Člen 7
Člen 8(1), (2)	Člen 8(1), (2)
Člen 8(3)	—
Člen 9	Člen 9
Člen 10	Člen 10
Člen 11(1), (2)	Člen 11(1), (2)
—	Člen 11(3)
Člen 12	Člen 12
Člen 13	Člen 13
Člen 14	Člen 14
Člen 15	Člen 15
Člen 16(1), (2)	Člen 16(1), (2)
—	Člen 16(3)
Člen 17	Člen 17
Člen 18	Člen 18
Člen 19	Člen 19
Člen 20(1)–(5)	Člen 20(1)–(5)
Člen 20(6), (7)	—

Direktiva 2004/83/ES	Ta direktiva
Člen 21	Člen 21
Člen 22	Člen 22
Člen 23(1)	Člen 23(1)
Člen 23(2), prvi pododstavek	Člen 23(2)
Člen 23(2), drugi pododstavek	—
Člen 23(2), tretji pododstavek	—
Člen 23(3)–(5)	Člen 23(3)–(5)
Člen 24(1)	Člen 24(1)
Člen 24(2)	Člen 24(2)
Člen 25	Člen 25
Člen 26(1)–(3)	Člen 26(1)–(3)
Člen 26(4)	—
Člen 26(5)	Člen 26(4)
Člen 27(1), (2)	Člen 27(1), (2)
Člen 27(3)	Člen 28(1)
—	Člen 28(2)
Člen 28(1)	Člen 29(1)
Člen 28(2)	Člen 29(2)
Člen 29(1)	Člen 30(1)
Člen 29(2)	—
Člen 29(3)	Člen 30(2)
Člen 30	Člen 31
Člen 31	Člen 32(1)
—	Člen 32(2)
Člen 32	Člen 33
Člen 33	Člen 34
Člen 34	Člen 35
Člen 35	Člen 36
Člen 36	Člen 37
Člen 37	Člen 38
Člen 38	Člen 39
—	Člen 40
Člen 39	Člen 41
Člen 40	Člen 42
—	Priloga I
—	Priloga II